

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده
Future Cities Vision

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده

www.jvfc.ir

دوره دوم، شماره دوم، پیاپی (۶)، تابستان ۱۴۰۰

صص ۷۶-۵۱

ارزیابی منظر خیابان شهری با تاکید بر مبلمان شهری (مورد مطالعاتی: خیابان چهارباغ اصفهان)

شیمای شاهی محمدی: دانشجوی دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، مرکز تحقیقات افق های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

فرشته احمدی: استادیار گروه شهرسازی، مرکز تحقیقات افق های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران^۱

سید یعقوب موسوی: دانشیار، گروه جامعه شناسی شهری، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۸/۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۲/۳۰

چکیده

منظر شهر واسطه ای میان انسان، پدیده شهر، تبلور بصری و معنایی اجزای تشکیل دهنده ی فضا است. که یکی از اجزای آن مبلمان شهری است. مبلمان شهری عناصری از فضای شهری هستند که کم تر مورد توجه قرار می گیرند و در پرداختن و برنامه ریزی و طراحی شهرها بیشتر مورد غفلت واقع می شوند، با گسترش بی ضابطه بسیاری از شهرهای بزرگ از جمله اصفهان و افزایش جمعیت، کم کم تسلط مسئولان شهری به کنترل اوضاع اجتماعی و پرداختن به امور سیماهای شهرها و سامان دهی آن کمتر از گذشته شده است به طوری که در بسیاری از موارد دقت فدای سرعت شده و حفظ هویت و زیبایی، به ویژه در مبلمان شهری، قربانی نیازهای مقطعی و نسنجیده روزمره شهری می شود. نبود طراحی خاص، اعمال سلیقه، در نظر نگرفتن (ارگونومی، همه شمولی، رنگ مناسب، نورپردازی) و عدم تناسب با فرهنگ از مهمترین مشکلات مبلمان شهری در سطح شهر اصفهان می باشد. خیابان چهارباغ به دلیل سوابق تاریخی از قدرت جذب بالای گردشگر برخوردار بوده و به لحاظ نوع خدمات رسانی پذیرای تعداد زیاد مسافر و شهروندان است ولی مبلمان شهری این بخش نه تنها از نظر کمی کافی نیست بلکه دچار مشکلاتی نظیر: پراکندگی نامناسب، مکان یابی نادرست، عدم هماهنگی محیطی، عدم مطابقت با فرهنگ عمومی، طراحی نامناسب، استفاده از مصالح نامرغوب، عدم رعایت استانداردهای لازم و... می باشد و در پی بعضی از تخریبها به منظور اجرای پروژه مترو اغتشاشات بصری و اختلال در منظر شهری این محور ایجاد شده است. هدف از پژوهش حاضر، ارتقاء این فضای شهری از طریق بهبود منظر شهری با تاکید بر مبلمان شهری می باشد. در پژوهش حاضر روش مورد استفاده توصیفی-تحلیلی، شیوه گردآورد داده ها اسنادی- میدانی و روش تجزیه تحلیل داده ها کمی و کیفی است نتایج پژوهش حاضر نشان داد که با در نظر گرفتن شاخصهایی چون: مکان یابی صحیح، هماهنگی بیشتر با بافت سنتی و

تاریخی، همه شمولی، رنگ، راحتی، ارگونومی، عملکرد مناسب و ... می توان به منظر پایدار و مناسب در این محور دست یافت.

واژگان کلیدی: منظر شهری، خیابان شهری، مبلمان شهری، شهر اصفهان، محور چهارباغ.

مقدمه

منظور از منظر شهری کلیه عناصر طبیعی و مصنوعی (ساختمان ها و الحاقات آنها، مبلمان شهری، پوشش گیاهی و ...) قابل مشاهده از عرصه های عمومی شهر شامل خیابان ها، میدانی، گره ها و پهنه های عمومی است. منظر شهری در واقع بیانگر هویت و برخورد شهر است و اولین چیزی است که شهروند در شهر با آن ارتباط برقرار می سازد و بصورت بی وقفه وی را تحت تاثیر قرار می دهد. بهم ریختگی منظر شهر بیانگر بی نظمی در ساختار برنامه ریزی و رفتاری شهر است و منظر زیبا نشان دهنده رابطه ای مناسب میان شهر و شهروند می باشد. چیزی که هر روزه درون آن هستیم و رابطه ای دو سویه با آن برقرار می سازیم نمی تواند در ساختار هویتی بی تاثیر باشد. بخش عمده ای از هویت ساکنین شهرها ناشی از تاثیراتی است که بتدریج و به مرور زمان از شهر می گیرند (حبیب، ۱۳۸۵). رنگ ها بر ناخودآگاه ذهن انسان ها تاثیر می گذارند، پیام های تبلیغاتی رفتار مصرف را در میان شهروندان تغییر می دهند، نمای ساختمان ها با خطوط و جنسشان خشونت، ملایمت، نرمی و لطافت را به خاطر می آورند، مبلمان شهری مناسب بین شهر و شهروندان ارتباط منطقی برقرار می سازد، فضاهای شهری و سبز لابه لای ساختمان ها، مکان هایی را برای حضور شهروندان فراهم می آورند، پیاده روها و ساختارشان، اصولا تعیین کننده این هستند که چه بخشی از افراد شهر و به چه صورتی در شهر حضور یابند و بدین ترتیب امنیت فضاهای شهری تعریف می شود بی شک قسم عمده ای از عناصر تشکیل دهنده سیمای هر شهر، مبلمان آن شهر است (زندیه، ۱۳۸۴). اجزایی که گذشته از کاربردهای خاص خود به زیبایی و انتظام شهر نیز سامان می بخشند. طبعاً شکل گیری عناصر بصری که تصویر هر شهر را به وجود می آورند خاطره ای را برای هر بیننده در ذهن باقی می گذارند (مهدی خانی، ۱۳۹۹) مبلمان شهری و توجه به کیفیت محیطی در شهرهای امروز به عنوان عنصری تحول آفرین و درآمدزا که می تواند چهره شهر را نیز به عنوان یک نماد داخلی و بین المللی به همگان معرفی کند، شناخته می شود. مبلمان شهری بخش زیادی از فعالیت ها را در شهر سامان می دهد و باعث بالا رفتن کیفیت برخورداری شهروندان از محیط پیرامون و افزایش رفاه و لذت آنها در فضاهای شهری می شود (تاجفرو همکاران، ۱۳۹۹) عامل دسترسی، توجه به شرایط اقلیمی، توجه به استانداردهای رایج، توجه به معیار و ضوابط خاصی احداث و طراحی و احداث مبلمان شهری باید مطابق استانداردهای رایج دارای سطح بالایی باشد. همچنین این حاصل شد که مبلمان شهری به عنوان یکی از مولفه های مطرح در طراحی شهری و به عنوان عنصری از کل شهر، تجلی دهنده ساختار و هویت شهری می باشد. در واقع مبلمان شهری بخشی از سیمای شهر را تشکیل می دهد که همواره زیبایی، هماهنگی و تناسب آن موجب چشم نوازی محیط شهری شده و همچنین عامل ارتباط دهنده بین انسان و محیط می گردد و محیطی جذاب را برای ساکنان و همچنین گردشگران را فراهم می آورد (شرفی و همکاران، ۱۳۹۸)

معماری ساختمان ها بیانگر ارتباط شهر با گذشته خویش است و همچنین نشان دهنده فرهنگ و روحیات ساکنینشان، ارتفاع ساختمانها و خط افق در خیابان ها شکل نگاه شهروندان به آسمان و عمق را تعیین می کند، عناصر عمودی زائد و بی مصرف، پل های عابر پیاده فراوان، تقاطع های غیر همسطح به تعداد زیاد، چراغ های راهنمایی بی قواره، مبلمان نامناسب و غیره همه و همه پرسپکتیو و نگاه به عمق و دوردست را از افق دید و بینش شهروندان می گیرد و فضاهای ذهنی محدودی می سازد، مذهب و ایدئولوژی حاکم بر شهر از منظر شهر پیداست، حضور بافت های قدیمی و ساختمان های اصیل بیانگر گذشته شهرهاست که نباید فراموش شود و بالاخره خاطرات مردم با شهرشان که غرور و تعصب آنها را

نسبت به شهری که در آن زندگی می کنند می سازد و هزاران نکته ریز و درشت دیگر و اینگونه است که هراتفاقی در شهر نباید اتفاقی باشد مگر در مواردی خاص و هر عنصری در شهر تأثیری عمیق به جای می گذارد تأثیری که در صورتیکه منفی باشد، به هیچ شکلی قابل جبران نیست (مهتدی و شهبازی، ۱۳۹۶). تا کنون پژوهش های داخلی و خارجی متعددی (هرمان کنف لاکر ۲۰۰۸؛ هلن دالاس و میشل لیتل وود ۲۰۰۹؛ ریچمایاند و همکاران ۲۰۱۹؛ پراوان و همکاران ۲۰۱۹؛ مهدی خانی ۱۳۹۹؛ تاجفر و همکاران ۱۳۹۹؛ شرفی و همکاران ۱۳۹۸؛ شفیع ۱۳۹۷؛ آزاد خوانی و طهماسبی کیا ۱۳۹۵؛ درمورد منظر و مبلمان شهری انجام و در آن ها تنها به بررسی این دو مفهوم و اشاره مختصر به تأثیر آن ها شده است در محور چهارباغ در پی بعضی از تخریب ها به منظور اجرای پروژه مترو و ایجاد اغتشاشات بصری و اختلال در منظر شهری این محور، و همچنین به دلیل نقش مهم و حیاتی پیاده مداری آن به عنوان یک محور تاریخی، سامان دهی مبلمان موجود و طراحی مبلمان جدید با توجه به هویت فرهنگی - تاریخی و شرایط اقلیمی اهمیت و ضرورت می یابد. این مقاله ابتدا به تشریح و تبیین مفاهیم و مبانی نظری در زمینه منظر شهری، مبلمان شهری، تأثیر مبلمان شهری بر منظر شهری پرداخته و سپس با استفاده از مطالعات نظری و تحلیل محتوایی آنها، معیارها و شاخص های مهم منظر با تأکید بر مبلمان استخراج شده که در سایر پژوهش ها وجود نداشته و یا کمتر مورد توجه واقع شده و در نمونه مورد مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفت، و از این لحاظ نسبت به سایر پژوهش ها متفاوت است، در پایان راهکارهایی مؤثر به منظور مناسب سازی مبلمان شهری در راستای بهبود کیفیت منظر شهری ارائه می شود.

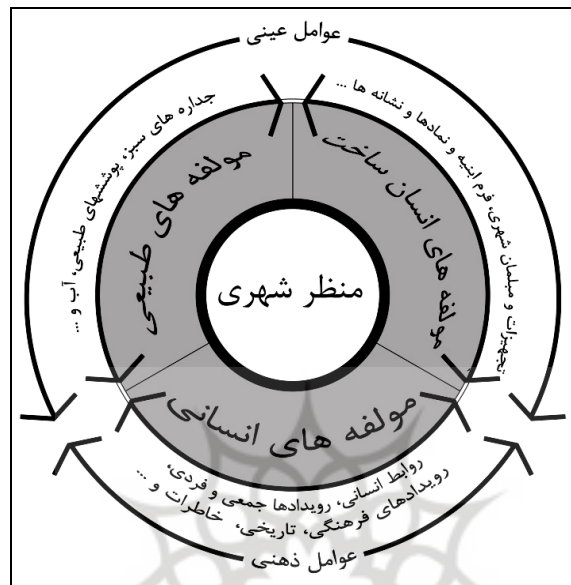
مبانی نظری

مفهوم منظر شهری

منظر شهر به عنوان مجموعه ای از عناصر طبیعی و مصنوع اعم از کالبد و فضاهای شهر، انسان ها، رفتارها، فعالیت ها ی آنها به عنوان نخستین جلوه از شهر، آینه تمام نمای ویژگی ها تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی شهر است که به عنوان فعالیت های انسانی و همراه شدن آن با کالبد در طول تاریخ پدید آمده و در ذهن شهروندان تفسیر می شود (آتشین بار، ۱۳۸۸). در حقیقت، منظر شهر نمود.

آشکار عوامل مختلف تشکیل دهنده شهر، تجلی گاه برآیند تأثیرات متقابل آن ها بر یکدیگر و محل به عینیت درآمدن مشخصات خاص آن شهر است؛ در اولین نگاه به دیده ناظر می آید و اولین و مهم ترین تأثیرات را بر او می گذارد. منظر شهری مطلوب با قابلیت تأثیر گذاری بر ادراک شهروندان از تجربه زندگی در شهر در تحقق شهر مطلوب نقش عمده ای دارد. منظر شهری عنصری تأثیر گذار در کیفیت و مطلوبیت شهرها و واقعیتی عینی حاصل از مشاهده و درک مظاهر گوناگون و ملموس شهر است. در درک پدیده منظر شهری تمام حواس انسان فعال هستند. منظر شهری صرفاً در بردارنده نمای ساختمان ها و عناصر قابل رؤیت نیست بلکه صداها، بوها، انواع عناصر طبیعی و مصنوع، خواه ثابت و خواه متحرک، را در برمی گیرد و در کل شامل تمام آن چیزهایی است که حواس انسان هنگام حضور در شهر درک می کند؛ تمام این عوامل باهم در کیفیت منظر شهری مؤثر هستند. منظر بخش متجلی و ملموس فرم است که در آن تبلور بصری، کارکردی و معنایی چیزهایی که فضا را شکل می دهند، دیده می شود. این لغت بر بازتاب معنی دار ترکیب عناصر و عواملی دلالت می کند که خارج از تأثیرات ذهنی ناظر وجود دارند (گلکار، ۱۳۸۵). کالمن منظر شهر را هنر یکپارچگی بخشیدن بصری و ساختاری به مجموعه ساختمان ها، خیابان ها و مکان هایی که محیط شهر را می سازند و هنر چگونگی برقراری ارتباطات بین اجزای مختلف سازنده کالبد شهر می داند (کالمن، ۱۳۸۷). منظر شهری در مقیاس های مختلف کلان، میانی و خرد قابل رؤیت است. منظور از مقیاس، وسعت پهنه ای از این مقیاس ها اجزا و عناصر مختلفی بررسی می شود که در این پژوهش به بررسی یکی از اجزای مقیاس خرد منظر شهر، یعنی مبلمان شهری می پردازد. منظر عمومی شهر (مانند خیابانها، پارکها، میداين، حاشیه رودخانه ها و ...) شامل دو دسته عوامل عینی و ذهنی هستند. عوامل عینی در بردارنده مجموعه عواملی طبیعی و مصنوع مانند فرم ابنیه، جداره های شهری و طبیعی، تجهیزات

شهری، فضاهای باز و پوشش های طبیعی هستند. عوامل ذهنی نیز شامل رویدادهای فرهنگی، حوادث تاریخی، خاطرات، روابط، تعاملات انسانی و رویدادهای فردی - جمعی می باشند (فیضی و همکاران، ۱۳۹۳). سوآفیلد نیز در دسته بندی خود منظر را واجد دو گونه منظر عینی و منظر ذهنی دانسته است (Swaffield, 2009) بدین ترتیب منظر عمومی شهری را می توان حاصل کنش متقابل سه مؤلفه مهم یعنی محیط ساخته شده، محیط طبیعی و محیط انسانی دانست که در دو دسته عوامل عینی و ذهنی شکل می گیرند (تصویر ۱).

شکل ۱- عوامل و مؤلفه های تشکیل دهنده منظر شهری، مأخذ: (فیضی و اسدیپور، ۱۳۹۳).

ماهیتی که به واسطه ارزیابی کیفیت منظر شهری بر اساس رویکردهای متفاوتی انجام می گیرد و بستگی به شاخص های بکار گرفته شده دارد. چنانچه منظر شهری به بازنمایی محیط ادراک شده پردازد، ارزیابی کیفیت منظر شهری بر اساس ادراک بصری است. سنجش ادراک در منظر شهری امری مشکل است و فرض های مختلفی را در بر می گیرد (شجاعی وند و روستایی، ۱۳۹۹). بنابراین ارزیابی کیفیت منظر شهری بر اساس ادراک، امری ذهنی است. با این اوصاف منظر شهری به عنوان منبعی در نظر گرفته می شود که توسط شهروندان استفاده و بکار گرفته می شود و کیفیت این منبع همواره مورد توجه بوده و مهم است. بر خلاف برخی از منابع خام، منظر شهری می تواند به منظور عرضه به شهروندان با توجه به نیازهای آنها، مدیریت شود. همواره محققان ادراک شهروندان نسبت به منظر شهری یا اجزای آن را مورد مطالعه قرار می دهند و نتایج بدست آمده از مطالعات در تصمیم گیری های مربوط به منظر شهری لحاظ می شود. (Gavrilidis, 2016: 157)

مبلمان شهری

مبلمان شهری به مجموعه ی وسیعی از وسایل، اشیاء، دستگاه ها، نمادها، خرده بناها، فضاها و عناصری گفته می شود که چون در شهر و خیابان و در کل فضای باز نصب شده و استفاده عمومی دارند، به این اصطلاح معروف شدند. مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده ی فضای شهری محسوب می شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد. در واقع به اجزاء غیر ثابت فضاهای شهری که به عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای مابین ساختمان ها و بناها

قرار می‌گیرند مبلمان شهری اطلاق می‌شود (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۴: ۲۸)، برای این مجموعه می‌توان کاربردهای زیر را متصور شد:

- تعیین جهت و ارائه اطلاعات
- نحوه توزیع یا جمع آوری کالا و محصولات (صندوق پست، کیوسک روزنامه)
- مراقبت از تجهیزات مخصوص به خدمات راهداری
- حفاظت (نرده، تارمی، سرپناه)
- بازی کودکان (وسایل بازی پارک)
- روشنایی (انواع پایه‌های روشنایی و چراغ‌ها)
- نمادهای فرهنگی (تندیس، سمبل، بنای یاد بود)
- ثبت (پارکومتر، مونتج متحرک برای پارک و توقف)
- مصرف خوراکی (کیوسک فروش اغذیه، ماشین‌های خودکار تحویل مواد خوراکی)
- ارائه خدمات بهداشتی (بهداری و واکسیناسیون)
- استراحتگاه‌ها و پناهگاه‌ها (نیمکت‌ها، نشیمن‌ها و محل استراحت)
- ارائه مقررات شامل علائم و تابلوهای راهنمایی و رانندگی

به مجموعه فوق می‌توان انواع دسترسی‌های شهری، فضا سبز و آبنا، وسایل ایمنی و امنیت و محوطه سازی را اضافه کرد. به تعبیری دیگر این تجهیزات اصولاً شامل عناصری است که در معرض دید عموم قرار داشته و جزء المان‌های اصلی شهر به کار گرفته می‌شوند (مرتضایی، ۱۳۸۹).
 به طور کلی مبلمان شهری را می‌توان تحت چهار گروه اصلی دسته بندی کرد:
 ۱. دسته ای که به طور مستقیم مورد استفاده قرار می‌گیرند و انواع نیمکت‌ها، کیوسک، سطل‌های زباله، آبخوری‌ها، تابلوهای اطلاع رسانی و ... در این دسته قرار می‌گیرند.
 ۲. دسته ای دوم عناصری هستند که برای تعریف فضا و مساعد کردن آن برای استفاده عموم ضرورت دارند؛ که از جمله مهم ترین آن‌ها انواع چراغ‌ها، نرده‌ها، پرچین‌ها، سکوها و ... هستند.
 ۳. گروه سوم عناصری هستند که برای زندگی و خدمات شهری مورد استفاده قرار می‌گیرند و نه تنها برای استفاده کنندگان فضای شهری مورد استفاده مستقیم نیستند که حتی بسیاری از آن‌ها در مساعد کردن و زیبا ساختن فضای شهر نیز نقش و تأثیر ندارند. گاهی هم عامل زشتی فضا می‌شوند. اصلی ترین این عناصر، جعبه تابلوهای توزیع برق و مخابرات، دکل‌ها و دیش‌های مخابراتی می‌باشند (کلانتری و اخوت، ۱۳۹۴).
 ۴. گروه چهارم، عناصری هستند که با نام‌های مختلفی از جمله آثار هنری، هنر عمومی و هنر شهری معرفی می‌شوند و غالباً آثار تجسمی مشتمل بر برخی از آثار یا نقش‌هایی هستند که روی تابلوهایی خاص یا بدنه‌های فضا نقش می‌بندند (نقی زاده، ۱۳۹۵).

جدول ۱- انواع مبلمان و تجهیزات شهری

	<ul style="list-style-type: none"> • حفاظ ها و جداکننده ها • حفاظ ها و جدا کننده های دو فضا (حفاظ درختان، حفاظ های پارکینگ دوچرخه) • کفپوش 	مبلمان با کاربری تردد و ارتباط
	<ul style="list-style-type: none"> • تابلوها و علائم • سطل های زباله • ادوات آتش نشانی • صندوق های پستی و صدقه • آبخوری ها • پارکومتر • برج های ساعت • کیوسک و انواع آن 	مبلمان با کاربری خدماتی
	<ul style="list-style-type: none"> • نمادها و تندیس ها • منابع نوری و پایه های روشنایی • آب و آبنا 	مبلمان با کاربری زیباسازی
	<ul style="list-style-type: none"> • نیمکت ها و سکوها • وسایل بازی کودکان 	مبلمان با کاربری تفریحی - رفاهی

نقش مبلمان شهری در منظر شهر

عنصر زیبایی و جذابیت یکی از مهم ترین عوامل مؤثر در کیفیت فضاهای شهری و یکی از معیارهای اصلی ارزیابی این فضاها محسوب می شود. به ویژه در فضاهای پیاده، به دلیل ارتباط مستقیم احساسی و عاطفی و انگیزش های روانی، نقش عنصر زیبایی و جذابیت بسیار افزایش می یابد. به طور کلی زیبایی شهری در مقیاس ها و عرصه های مختلف مثل معماری بناها، سیمای عمومی شهر، منظر خیابان ها و میدان ها و نیز در سیما و ترکیب مبلمان شهری تجلی می یابد. مبلمان شهری جدا از کارکردهای خدماتی و کاربردی، به عنوان یکی از عوامل زیبا سازی و ایجاد جاذبه در تمام فضاهای شهری مطرح می گردد. مبلمان شهری عناصری بسیار مهم در منظر شهری به شمار می روند. کالن معتقد است مبلمان شهری با ارزش ترین نوع مشارکت در تجلی هنر منظر شهری قرن بیستم هستند. فرا تجددگرایان شهر را منظر شهری در نظر می گیرند که تبلور تنوع اجتماعی و تفاوت های قوی باشد. یکی از راه های حصول تنوع در شهر، توجه به خواست های گوناگون نهادها و گروه های متفاوت اجتماعی و حتی افراد است (بحرینی، ۱۳۸۸). لینچ، این خواست های گوناگون را رنگ تعلق تعبیر می کند که افراد به محیط افراد می دهند و چنین بیان میدارد که رنگ تعلق الگوی فعالیت های یک مکان را روشن تر و کاربران را به ایجاد ظواهر متفاوت در ساختمان تشویق می کند و نوع هر کاربری را صریح تر و روشن تر می سازد. (Lynch and Hack; 1997) در عین حال، هویت شهر زمانی برای مردم معنا دارد که شهروندان احساس کنند شهر و محل سکونت شان متعلق به آنهاست (نگارستان و همکاران، ۱۳۸۹). «راپاپورت پیچیدگی را از ویژگی های مطبوع محیط های شهری می داند و معتقد است که هرچه محیط پیچیده تر باشد، میزان اطلاعات مفید آن افزایش می یابد (بحرینی، ۱۳۸۸). بنابراین اگر مبلمان شهری زمینه وجود تضادهای بصری و پیچیدگی های در فضا باشند، عامل سرزندگی و پویایی فضای شهری را فراهم می آورند. در اینجا این مسئله مطرح می شود که چگونه می توان به حد مناسب میان یکسان سازی و یکنواختی با آشفتگی منجر به اغتشاش بصری و سردرگمی دست یافت. در معماری اسلامی از دوران صفویه همواره خانه های ایرانی در کوچه و خیابان الگوی سکوی خصوصی داشتند (نگارستان و همکاران، ۱۳۸۹). بدین ترتیب که هر خانه سکوی اختصاصی برای نشستن داشت و صاحبخانه در آنجا به فضای عمومی خیابان نظر می کرد بدون آنکه حریم خصوصی خانه مخدوش گردد، هر خانه چنین سکویی داشت و عابران پیاده نیز از آن استفاده می نمودند که این امر به نحوی سبب زنده شدن معابر می شده است (Specter:1974). مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۴). این عنصر بخش مهمی از محیط زیست و شهر ما را

تشکیل می دهد که در تعامل مستقیم یا غیر مستقیم با سایر امکانات شهری (با کاربردهای متفاوت) است. (موره، ۱۳۷۳). بر همین اساس ایجاد سازگاری و هماهنگی بصری بین اجزای مبلمان شهری با سایر المان های شهری، جهت تشدید و تکمیل زیبایی فضای شهری امری اجتناب ناپذیر است (پاکزاد، ۱۳۸۶). حذف مبلمان شهری از اندام شهری و یا نامناسب بودن آن می تواند زمینه ساز ناکارایی و اختلال در عملکرد نظام شهری شود و نیازهای متعدد را بی پاسخ بگذارد (آگشته، ۱۳۷۹). عملکرد یکی از اصول اصلی طراحی مبلمان خیابان است و می تواند به سه زیر اصل تقسیم شود: (الف) اساسی: شامل استفاده، راحتی، دسترسی، چیدمان و زیبایی شناسی. (ب) روش: نصب و نگهداری؛ و (ج) عمل: ایمنی، سیاست و مقررات شهری. مبلمان خیابانی باید بتواند نیازهای فیزیولوژیکی و روانی کاربران را از طریق استفاده، راحتی، کمیت، دسترسی به آنها تأمین کند. آرایش و زیبایی شناسی. دوام و عملکرد پایدار مبلمان خیابان نیز باید با به حداکثر رساندن عملکرد آن تضمین شود، بنابراین، در این مورد فن آوری به منظور نصب و نگهداری مورد نیاز است. برای اینکه مبلمان خیابانی کاملاً کاربردی باشد، باید به گونه ای طراحی شود که محیط زندگی ایمن را فراهم کند و مطابق با سیاست ها و مقررات شهری در کشورهای مختلف باشد (Prvanov:2020)

جدول ۲- دیدگاه صاحب نظران مختلف در رابطه با نقش مبلمان شهری در منظر شهری.

ردیف	نظریه پرداز	سال	نظریه
۱	راپاپورت	۱۹۷۷	عناصری که به فضا سازمان می دهند، سه دسته اند: ۱) عناصری که شکل ثابت آن ها ثابت است و یا به تدریج تغییر می کنند، مثل ساختمان، راه و دیوار ۲) عناصر نیمه ثابت مانند علائم، گیاهان و اثاثیه شهری ۳) عناصر متحرک شامل مردم و فعالیت ها و روابط اجتماعی آنهاست. وقتی اهداف سازماندهی فضا با اهداف عملکردی منطبق باشند، فضا با معانی خود از طریق نشانه ها، مصالح، رنگ، شکل و منظر ادراک مردم را تحت تأثیر قرار می دهد.
۲	کوبین لینچ	۱۹۹۷	لینچ معتقد است که امروزه مسیرهای خاص عابر پیاده که بر اساس انگیزه های جاده های تفریحی ولی برای وسیله ی نقلیه متفاوت طراحی شده اند، بندرت دیده می شود. تدارک مبلمان و نور مناسب برای اینگونه مسیرها و تحرک بخشیدن بیشتر به آن ها باعث انسانی کردن، معنی دار کردن و هویت بخشی به این مکان ها می شود. همچنین مسیرهای عابر پیاده موجب حفاظت در مقابل ترافیک و وحدت بخشیدن و انسجام نمای ناهماهنگ خیابان ها می شود.
۳	هرمان کف لاکر	۲۰۰۸	وی در دیدگاه خود به برخی از عناصر مبلمان شهری را هم چون آب نما، کف پوش خیابان، صندوق امانات شهری و محل های نشستن اشاره نمود.
۴	هلن دالاس و میشل لیتل وود	۲۰۰۹	از دیدگاه او چیدمان مبلمان شهری باید به منظور تردد آسان و ایمن کسانی که محدودیت دید دارند، به دقت اجرا شود.
۵	مارت اجمنز و همکاران	۲۰۱۴	مبلمان شهری عاملی جهت توسعه رفتار اجتماعی در شهرهای معاصر بوده و به همین دلیل موجب پایداری شهرها می شوند.
۶	پراوان	۲۰۲۰	اصول طراحی مبلمان خیابان معمولاً براساس مدل مردم گرا بر سه اصل اساسی: عملکرد، وحدت و هویت استوار است
۷	مرتضایی	۱۳۸۱	در فضای میان ساختمان ها و بناها، وسایل و ضایع مکملی نیاز است تا زندگی شهری را سامان بخشد، تجهیزاتی که همچون اثاث یک خانه امکان زندگی را در فضای محصور میان سنگ و بتن و شیشه فراهم آورد. این اجزاء جریان حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می کنند و به آن روح می بخشد.
۸	برک پور	۱۳۸۲	وی معتقد است: امروزه تجهیزات مربوط به توسعه شهری یکی از مسایل اصلی مورد توجه برنامه ریزان است. این موضوع شامل استقرار مناسب تجهیزات در محیط شهری می باشد و مبلمان خیابانی عملکردهایی را تأمین می کند که از طریق خدمات نور پردازی، حمل و نقل، تلفن و سایر خدمات ارائه می شود و اندازه و مقیاس مبلمان ها را معمولاً عملکرد آن ها تعیین می کند.
۹	سعید نیا	۱۳۸۳	مبلمان شهری خوب تأثیر بسیار بسزایی در کاهش ناهنجاری های شهری دارد و با ارتباط بیشتر بین شهر و شهروندان فضاهای مناسبی را برای زندگی خلق می نماید. از این رو در دستیابی به شهرهای سالم و زیست پذیر، کارایی و زیبایی مبلمان شهری بسیار تأثیرگذار است. مبلمان شهری به دلیل تنوع و حضور پررنگی که در جای جای شهر دارد، در فضا سازی شهری نقش موثری را ایفا می کند. کیفیت فیزیکی شهر، زیبایی شهر و رضایتمندی

شهروندان بدون طراحی صحیح مبلمان شهری میسر نخواهد بود. لذا مکان یابی صحیح مبلمان شهری به عنوان یک راهبرد قطعی برای ایجاد محیطی پایدار و سالم، متناسب با شرایط بومی الزامی است. وی معیارهایی برای انتخاب مبلمان شهری از جمله: هماهنگی با محیط اطراف، ایمن بودن، ارگونومی کم بودن قطعات و ... را بیان می کند.			
محیطهای شهری به خوبی طراحی شده به وسیله ی عناصر طراحی شهری به وسیله عناصر طراحی شهری و مکان یابی مناسب مبلمان شهری نظیر صندلی ها، ایستگاههای اتوبوس، زبله دانها و آب نماها تقویت می شوند. مبلمان خیابان با رنگ درخشان به منظور بهبود بصری و حفاظت حداقل استانداردهای سالم طراحی می شود.	۱۳۸۵	پاکزاد	۱۰
وی به بررسی تعدادی از عناصر مبلمان شهری از قبیل نیمکت، ایستگاه اتوبوس، نورپردازی و و روشنایی شهر، ظروف زباله اشاره نمود و بیان می کند که عناصر شهری بایستی مورد استفاده تمام اقشار باشد.	۱۳۸۵	خوشگوار و همکاران	۱۱
او ضمن باز تعریفی از مبلمان شهری سپس به بررسی عناصری همچون نیمکت و گلدان پرداخته و معیارهایی را برای طراحی این عناصر از جمله تناسبات، تأمین امنیت، مکان یابی اشاره داشته است.	۱۳۸۸	فرج الهی راد و همکاران	۱۲
با استفاده از اصول و مبانی حاکم بر هریک از عناصر تأثیر گذار بر مبلمان شهری باید به ساماندهی محیط ها و منظر شهرها پرداخت و با خلق گزینه های ممکن و سازگار با هریک از قسمت های شهر به محیطی مناسب و ایده آل نایل آمد. از طرف دیگر به کارگیری عناصر و تجهیزات شهری که دارای قدمت تاریخی و فرهنگی باشند، موجب ارتباط بیشتر شهروندان با آن ها می شود و همین امر هویت و تعلق خاطری میان آن ها به وجود می آورد. همچنین شرایط اقلیمی و زیست محیطی نیز در نوع انتخاب مصالح مبلمان شهری و مکان یابی آن ها بسیار حائز اهمیت است.	۱۳۹۳	بابایی اقدم و همکاران	۱۳
آنچه در موضوع طراحی و چیدمان این مبلمان ها مهم است ، کارایی آنها در شرایط مختلف است . وجود مبلمان های چند منظوره در فضاهای شهری علاوه بر کارایی فضاها ، می تواند از شلوغی و نازیبایی بصری فضاها نیز بکاهد . علاوه بر این با توجه به ویژگی های این مبلمان ها می توان با طراحی و چیدمان درست آنها ، در شرایط بحرانی نیز عملکردهای خاصی را از آنها بهره برداری کرد . بنابراین می توان با ارائه ی الگوهایی برای طراحی و چیدمان فضای مبلمان های شهری و به خصوص مبلمان های چند منظوره ، علاوه بر افزایش عملکرد آنها در شرایط آرامش جامعه ، در شرایط بحرانی و آشوب نیز از آنها به منظور حفظ جان انسانها در برابر عوامل خطر آفرین دیگر استفاده نمود.	۱۳۹۵	پوری رحیم و همکاران	۱۴
این هنر طراحان و دست اندرکاران مسائل مبلمان شهری است که با چیدمان صحیح و استفاده به جا ضمن به وجود آوردن محیط و منظر مناسب و عملکردی درخور استفاده ساکنان، به مسائل روحی، روانی و آرامش بخش محیط نیز توجه کافی داشته باشند و درواقع مبلمان شهری به عنوان یکی از عوامل رفع کمبودها و مشکلات شهری نقش مهمی در رضایتمندی از کیفیت زندگی دارد	۱۳۹۸	شفیعی دارافشانی و طرفی	۱۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

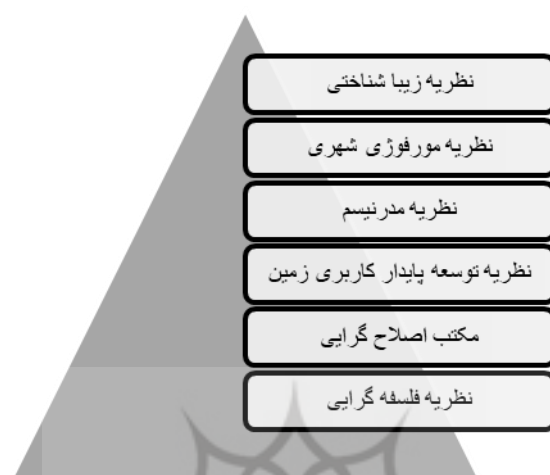
جدول ۳: مؤلفه ها، شاخص ها و معیارهای ارزیابی منظر خیابان شهری با تأکید بر مبلمان شهری

مؤلفه ها	معیارها	شاخص ها	
زیباشناختی مؤلفه	عینی	وحدت و یکپارچگی فضایی-هم خوانی- ایمن، پایدار و مقاوم بودن- رنگ- نظم و زیبایی- فرم و شکل	
	ذهنی	خلاقیات- جذابیت	
عملکردی	فعالیتی	پاسخگویی به نیاز اقشار و گروه های مختلف- راحتی- آسایش	
	عملکردی	دسترسی- کارکرد- سازگاری با عملکرد فضا و نیاز استفاده کنندگان- سازگاری با روحیه ی شهروندان- رضایت کاربران- تقویت پیاده مداری	
فرهنگی- اجتماعی	هویت	تاریخی	ارزش های فرهنگی و تاریخی
		فیزیکی	بناها و یادمان های تاریخی- نمادها و نشانه ها- عناصر شاخص بصری و کالبدی
	تعلق	احساس دل بستگی به مکان- خاطره و تصویر ذهنی قوی- احساس امنیت	
	خوانایی	حس جهت یابی	
	حضور پذیری	حضور اقشار مختلف اجتماعی- تعاملات اجتماعی در مکان	
	خاطره انگیزی	محیط آشنا و خاطره انگیز	
کالبدی	طبیعی	بهره گیری از عناصر طبیعی(آب، پوشش گیاهی و ...)- سازگاری با اقلیم	
	مصنوع	هماهنگی با بافت سنتی و تاریخی- مواد و مصالح- سازگاری با اصول ارگونومی- تعداد و تراکم مبلمان- مناسب بودن مکان یابی	
مؤلفه ها	معیارها	شاخص ها	
زیباشناختی مؤلفه	عینی	وحدت و یکپارچگی فضایی-هم خوانی- ایمن، پایدار و مقاوم بودن- رنگ- نظم و زیبایی- فرم و شکل	
	ذهنی	خلاقیات- جذابیت	
عملکردی	فعالیتی	پاسخگویی به نیاز اقشار و گروه های مختلف- راحتی- آسایش	
	عملکردی	دسترسی- کارکرد- سازگاری با عملکرد فضا و نیاز استفاده کنندگان- سازگاری با روحیه ی شهروندان- رضایت کاربران- تقویت پیاده مداری	
فرهنگی- اجتماعی	هویت	تاریخی	ارزش های فرهنگی و تاریخی
		فیزیکی	بناها و یادمان های تاریخی- نمادها و نشانه ها- عناصر شاخص بصری و کالبدی
	تعلق	احساس دل بستگی به مکان- خاطره و تصویر ذهنی قوی- احساس امنیت	
	خوانایی	حس جهت یابی	
	حضور پذیری	حضور اقشار مختلف اجتماعی- تعاملات اجتماعی در مکان	
	خاطره انگیزی	محیط آشنا و خاطره انگیز	
کالبدی	طبیعی	بهره گیری از عناصر طبیعی(آب، پوشش گیاهی و ...)- سازگاری با اقلیم	
	مصنوع	هماهنگی با بافت سنتی و تاریخی- مواد و مصالح- سازگاری با اصول ارگونومی- تعداد و تراکم مبلمان- مناسب بودن مکان یابی	

مؤلفه ها، شاخص ها و معیارهای ارزیابی منظر خیابان شهری با تأکید بر مبلمان شهری

مؤلفه ها، شاخص ها و معیارهای ارزیابی منظر خیابان شهری با تأکید بر مبلمان شهری

نکته دیگری که باید به آن توجه کرد، ویژگی و برجستگی است که شکل و نوع این مبلمان به فضای شهری می دهد؛ مثلاً شکل، نوع و فروانی این مبلمان در هر خیابانی معرف شخصیت، سطح اجتماعی استفاده کنندگان است. بنابراین حضور این مبلمان شهری را می توان آینه تمام رخ عوامل گوناگونی دانست که در نزدیک ترین سطح ادراک جامعه قرار می گیرند و نشان از قوت و ضعف عناصر مختلف شهر و حتی فرهنگ امور جامعه دارند. از نظریات مختلف در مورد نقش مبلمان شهری در منظر شهری می توان کیفیات فضایی مختلفی را برداشت کرد که باعث ارتقای آن ها در فضای شهری می شوند.

شکل ۲- تئوری ها و نظریه های مربوط به مبلمان شهری، مأخذ: (برگرفته از مطالعات نظریان و همکاران، ۱۳۹۲)

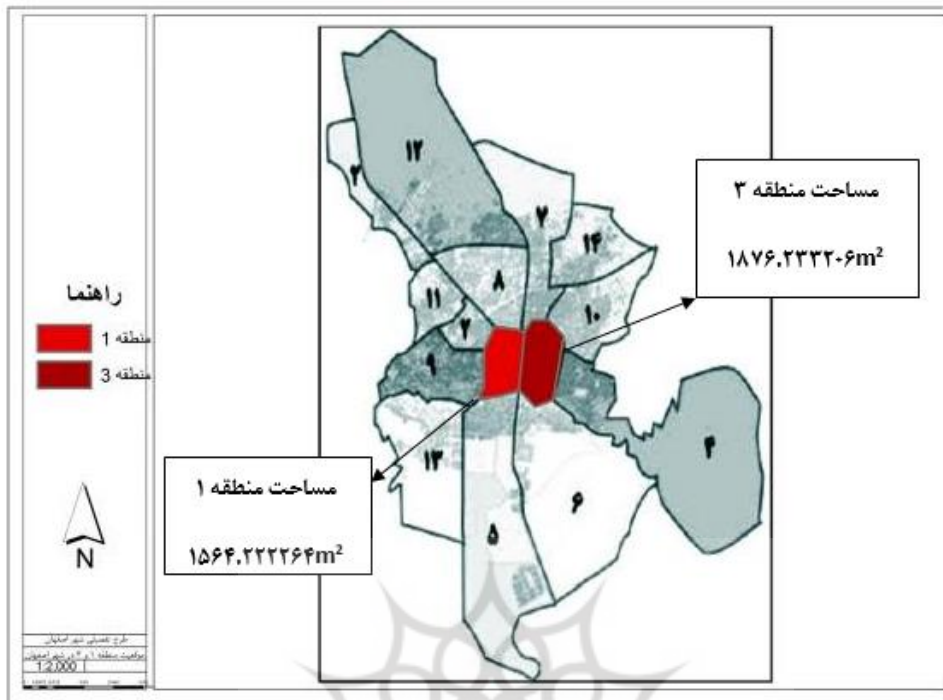
روش پژوهش

روش مورد استفاده در این پژوهش توصیفی-تحلیلی، شیوه گردآورد داده ها اسنادی- میدانی و روش تجزیه تحلیل داده ها کمی و کیفی است. برای انجام مطالعات نظری و ارائه معیارها و شاخص های کیفی، رو شهای جمع آوری اطلاعات کتابخانه ای و استفاده از اسناد و مدارک موجود و برای انجام مطالعات میدانی از ابزار مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، عکسبرداری استفاده شده است. سپس با توجه به مبانی نظری معیارها و شاخص های مهم منظر با تأکید بر مبلمان استخراج شد و بر اساس آن ها پرسشنامه طبق طیف پنج گزینه ای لیکرت (۱- بسیار کم تا ۵- بسیار زیاد) تنظیم گردید. تعداد ۳۰ پرسشنامه با توجه به بسندگی داده ها توسط کارشناسان و متخصصان تکمیل گردیده و برای تحلیل از آزمون T تک نمونه ای، همبستگی پیرسون و نرم افزار SPSS20 استفاده گردید.

معرفی محدوده مورد مطالعه

قلمروی مکانی تحقیق در ناحیه ۱ و ۳ شهری اصفهان می باشد. مناطق ۱ و ۳ شهر اصفهان با فصل مشترک محور تاریخ چهارباغ، مجموعاً محدوده اصفهان تاریخی را تشکیل می دهند که از جنوب متصل و محدود به محور طبیعی زاینده رود است. این محدوده با قدمت تاریخی، به شکل پروانه های است که مناطق ۱ و ۳ بالهای آن را تشکیل داده و به دلیل عبور محور مصنوع بازار چهار باغ از میانه آن از یک طرف، و همچنین مجاورت با زاینده رود از طرف دیگر، مجموعه ای را با عملکرد وسیع و متنوع اقتصادی قوام بخشیده است. (نقشه ۱ و ۲). محور چهارباغ یکی از مهم ترین خیابان های شمالی- جنوبی شهر اصفهان است و به همراه محور زاینده رود ساختار اصلی شهر را تشکیل می دهند. اغلب کاربری های این خیابان تجاری و مراکز مهم فرهنگی و تفریحی از جمله پارک، سینما و .. از دیگر کاربری های مهم این خیابان به شمار می آید. الویت حرکتی در این خیابان با پیاده می باشد و ارتباط بین دو گره مهم شهری میدان انقلاب و دروازه دولت

را بر عهده دارد. علاوه بر نقش عملکردی و ارتباطی مهم ترین اهمیت این محور به لحاظ ارزش تاریخی آن است (نقشه ۱ و ۲).

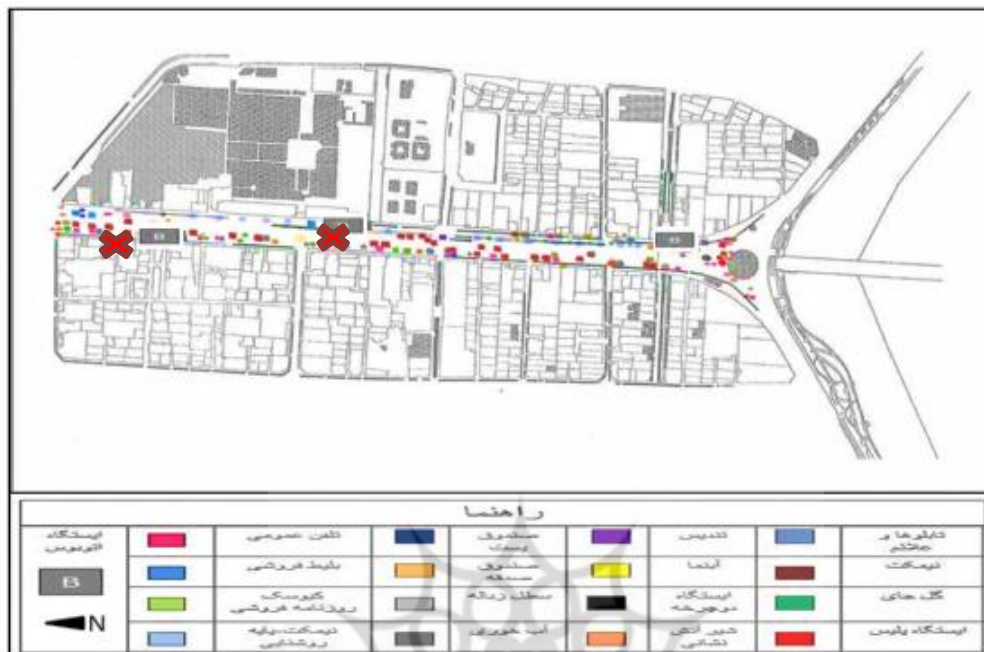
شکل ۳- موقعیت منطقه ۱ و ۳ در شهر اصفهان

شکل ۴- موقعیت محور چهارباغ نسبت به ساختار شهری اصفهان

هنگامی که شاه عباس اول اصفهان را در سال ۱۰۰۶ هجری رسماً پایتخت معرفی کرد، فکر ایجاد گردشگاهی مانند چهارباغ نیز به وجود آمد و دستور داده شد از محل دروازه دولت تا دامنه کوه صفه خیابان مشجر طویل و عریضی احداث شود. از نقاط قوت خیابان، اختلاط کاربری آن است. این خیابان دارای کاربری های تجاری، پذیرایی، اداری، تفریحی،

مسکونی، تاریخی، مذهبی و فضای سبز است که بیشترین سطح آن به کاربری تجاری اختصاص یافته است. بنابراین، مسئله ای که باید در طرح های شهری این خیابان به آن توجه شود، ارتقای کیفی فضا برای افزایش فعالیت های اجتماعی است که در این میان منظر شهری، به ویژه مبلمان شهری و سامان دهی بدنه در الویت قرار دارند (نقشه ۳ و ۴).

شکل ۵- جانمایی مبلمان شهری در محور چهارباغ.

شکل ۶- دید های برجسته در محور چهارباغ

جدول ۴- مبلمان شهری محور چهارباغ

مبلمان با کاربری تردد و ارتباط	مبلمان با کاربری زیبا سازی	مبلمان با کاربری زیبا خدماتی	مبلمان با کاربری تفریحی و رفاهی
<p>حفاظها و جداکننده‌ها</p> <p>حفاظها و جداکننده‌های دو فضا</p> <p>حفاظ‌های پارکینگ دوچرخه</p> <p>کفپوش</p> 	<p>نمادها و تندیس‌ها</p> <p>منابع نوری و پایه‌های روشنایی</p> <p>آب و آب‌نما</p> <p>گلدان‌های خیابانی</p> 	<p>تابلوها و علائم</p> <p>سطل‌های زباله</p> <p>ادوات آتش نشانی</p> <p>صندوق‌های پستی</p> <p>صندوق‌های صدقه</p> <p>آبخوری</p> <p>برج ساعت</p> <p>کیوسک</p> <p>ایستگاه اتوبوس</p> 	<p>نیمکت</p>

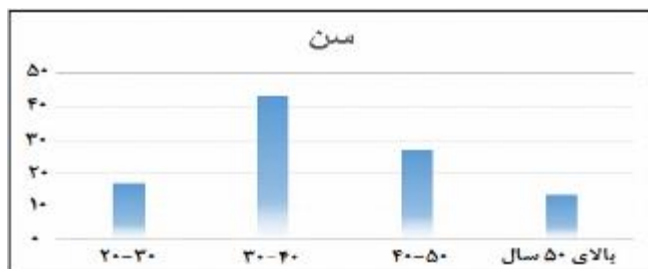
یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

از ۳۰ نفر شخص پرسش شونده، ۱۳ نفر آنها مرد با (۴۳/۳ درصد) و ۱۷ نفر زن (۵۶/۷ درصد) هستند. و از بین این افراد ۱۶/۷ درصد بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۴۳/۳ درصد ۳۰ تا ۴۰ سال، ۲۶/۷ درصد ۴۰ تا ۵۰ سال و ۱۳/۳ درصد بالای ۵۰ سال هستند.

جدول ۵- نسبت جنسی افراد پرسش

جنسیت	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مرد	۱۳	۴۳/۳	۴۳/۳
زن	۱۷	۵۶/۷	۱۰۰
جمع	۳۰	-	-

شکل ۷- سن جامعه نمونه.

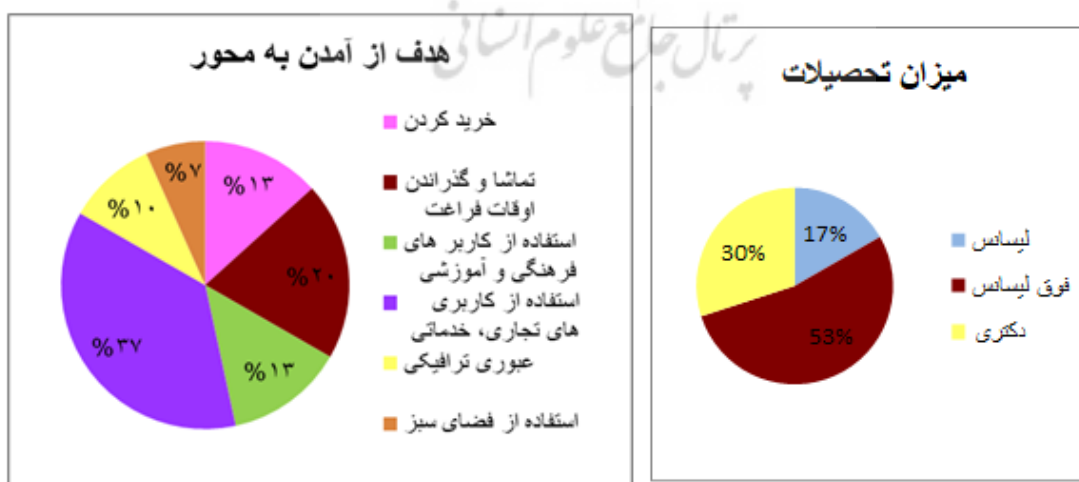
جدول ۶- نسبت سنی افراد پرسش شونده

سن	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۳۰-۲۰	۵	۱۶/۷	۱۶/۷
۴۰-۳۰	۱۳	۴۳/۳	۶۰/۰
۵۰-۴۰	۸	۲۶/۷	۸۶/۷
بالای ۵۰	۴	۱۳/۳	۱۰۰
جمع	۳۰	-	-

شکل ۸- جنسیت جامعه نمونه.

و همچنین میزان تحصیلات و هدف از آمدن پرسش شونده‌گان به محور چهارباغ در نمودار شماره ۵ و ۶ آمده است.

شکل ۹- نمودار ۵: میزان تحصیلات جامعه نمونه. شکل ۱۰- هدف از مراجعه پرسش شونده‌گان به محور چهارباغ.

یافته های استنباطی

به منظور ارزیابی نقش مؤلفه های مبلمان شهری در کیفیت های محیطی محور چهارباغ ابتدا کیفیت های منظر شهری با تأکید بر مبلمان شهری با استفاده از مطالعات کارشناسانه و روش های مورد اشاره در روش تحقیق تعیین گردید، سپس برای ارزیابی متغیرها شاخص هایی برای هر یک تعریف شد. ارزیابی کیفیت های محیطی در محور بااندازه گیری شاخص های مشخص شده و تحلیل به دست آمده از نتایج پرسشنامه، مصاحبه و برداشت های میدانی توسط نرم افزار انجام شد. در بخش استنباطی با استفاده از آزمون آماری (تی تک نمونه ای، همبستگی پیرسون) و از معادلات ساختاری به سنجش اثرات روابط بین متغیرهای تحقیق پرداخته شده است.

مؤلفه عملکردی - زیبا شناختی

با توجه به نتایج جدول ۷، از مولفه عملکردی-زیباشناختی با توجه به عدد (۳) که حد متوسط میانگین و سطح معنی-داری (Sig:0/000) در نظر گرفته شده است. به ترتیب بیشترین میانگین مربوط به شاخص پاسخگویی به نیاز اقشار و گروه های مختلف با میانگین (۳/۹۰) و مقدار معنی داری (۰/۰۰۰)، شاخص وحدت یکپارچگی فضایی با میانگین (۳/۵۲) و مقدار معنی داری (۰/۰۰۰)، شاخص دسترسی با میانگین (۳/۲۰) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰)، و شاخص های همخوانی و رنگ به ترتیب میانگین (۳/۱۰، ۳/۱۰) و سطح معنی داری (۰/۰۱۳، ۰/۰۰۰) در حالت پایدار قرار دارند. همچنین با توجه به نتایج این جدول، شاخص های، فرم و شکل با میانگین (۲/۹۸) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰)، سازگاری با روحیه شهروندان با میانگین (۲/۹۶) و سطح معنی داری (۰/۵۵۵) و رضایت کاربران و استفاده کنندگان با میانگین (۲/۹۲) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰) در حالت تاحدی پایدار هستند. سایر گویه ها و همچنین شاخص ترکیبی کل با توجه به میانگین آنها و سطح معنی داری در حالت ناپایدار قرار دارد.

جدول ۷- آزمون تی تک نمونه ای مولفه عملکردی-زیباشناختی.

ارزیابی شاخص	Test Value = 3				مقدار تی	میانگین	سطح معنی-داری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان		گویه ها	رتبه
	۰/۹۵		حد پایین	حد بالا								
پایدار	۰/۲۷۵	۰/۰۲۴	۰/۱۵۰	۰/۰۰۰	۳/۵۲	۰/۶۹۴	وحدت یکپارچگی فضایی	مؤلفه عملکردی-زیباشناختی				
پایدار	۰/۲۶۶	۱/۰۴۰	۰/۱۵۳	۰/۰۰۸	۳/۱۰	۲/۳۴	همخوانی					
پایدار	۰/۲۹۵	۰/۰۸۱	۰/۱۸۸	۰/۰۰۰	۳/۹۰	۱۰/۲۳	پاسخگویی به نیاز اقشار و گروه های مختلف					
تاحدی پایدار	۰/۰۶۷	-۰/۲۹۴	-۰/۱۸۰	۰/۰۰۰	۲/۹۸	۱/۱۲	فرم و شکل					
ناپایدار	۰/۰۴۱	-۰/۶۴۱	-۰/۳۰۰	۰/۰۸۳	۲/۷۰	-۱/۷۹	ایمن، پایدار و مقاوم بودن					
پایدار	۰/۲۶۶	۰/۹۳۴	۰/۶۰۰	۰۰۰	۳/۲۰	۳/۸۷	دسترسی					
تاحدی پایدار	۰/۱۶۲	-۰/۰۷۷	۰/۰۴۲	۰/۰۱۳	۳/۱۰	۱/۱۰	رنگ					
ناپایدار	-۰/۹۲۴	-۱/۴۰۰	-۱/۱۶	۰/۰۰۰	۲/۸۵	-۳/۶۷	نظم و زیبایی					
ناپایدار	-۰/۳۸۳	-۰/۸۸۳	-۰/۶۳۳	۰/۰۰۰	۲/۳۶		عملکرد					
ناپایدار	-۰/۲۹۴	-۰/۸۳۸	-۰/۵۶۶	۰/۰۰۰	۲/۴۳	-۲/۷۱	سازگاری با عملکرد فضا و نیاز استفاده کنندگان					
ناپایدار	-۰/۲۱۲	-۰/۷۲۱	-۰/۴۶۶	۰/۰۰۰	۲/۵۳	-۵/۱۸	تناسب فرم با عملکرد					
ناپایدار	-۰/۳۸۷	-۱/۰۱۲	-۰/۷۰۰	۰/۰۴	۲/۳۰	-۴/۲۶	آسایش و راحتی					
تاحدی پایدار	۰/۰۸۰	-۰/۱۴۹	-۰/۰۳۴	۰/۵۵۵	۲/۹۶	-۳/۷۵	سازگاری با روحیه شهروندان					

ناپایدار	-۰/۹۲۴	-۱/۴۰	-۱/۱۶	۰/۴۵۶	۱/۸۳	-۹/۸۶	خلاقیات
ناپایدار	-۰/۴۲۴	-۱/۰۴	-۰/۷۳۳	۰/۱۴۶	۲/۲۶	-۴/۸۵	جذاییت
ناپایدار	-۰/۰۱۲	-۰/۷۸۷	-۰/۴۰۰	۰/۰۰۰	۲/۶۰	-۲/۱۱	پیاده مداری
تاحدی پایدار	۰/۲۵۷	-۰/۳۹۰	-۰/۰۶۶	۰/۰۰۰	۲/۹۲	-۴/۲۶	رضایت کاربران و استفاده کنندگان
ناپایدار	-۰/۲۴۹	-۰/۷۱۱	-۰/۴۸۰	۰/۰۰۰	۲/۷۹	-۳/۴۹	ترکیبی کل

متغیر مستقل عملکردی-زیباشناختی در سطح فاصله‌ای و از طرف دیگر متغیر وابسته‌ی منظر مناسب و پایدار نیز در سطح فاصله‌ای سنجدیده شده و برای آزمودن معناداری رابطه بین میزان میانگین بعد عملکردی-زیباشناختی و میزان میانگین منظر از تکنیک آماری پیرسون استفاده شده است. همان‌گونه که در نتایج جدول ۸ مشاهده می‌شود میزان میانگین بعد عملکردی-زیباشناختی مبلمان شهری (۲/۷۹) و میزان میانگین منظر پایدار (۲/۷۴) و میزان ضریب پیرسون ($r=0/954$) می‌باشد که مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می‌دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می‌باشد، یعنی با افزایش میزان میانگین مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می‌یابد، با توجه به سطح معنی‌داری ($Sig= 0.000$) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می‌شود. درواقع با تحقق اهداف بعد عملکردی-زیباشناختی مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می‌شود.

جدول ۸: رابطه‌ی بین میزان میانگین عملکردی-زیباشناختی مبلمان شهری و میزان میانگین منظر شهری مناسب و پایدار

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب پیرسون	سطح معنی‌داری
عملکردی-زیباشناختی مبلمان شهری	۲/۷۹	۰/۶۱۷	۰/۹۵۴**	۰/۰۰۰
منظر پایدار	۲/۷۴	۰/۶۰۳		

مؤلفه فرهنگی - اجتماعی

با توجه به جدول (۹) نتایج نشان دهنده آن است که از مولفه‌ی فرهنگی- اجتماعی شاخص های احساس دلبستگی با میانگین (۳/۲۰) و سطح معنی‌داری (۰/۰۰۰) و محیط آشنا و خاطرانگیز با میانگین (۳/۰۷) و سطح معنی‌داری (۰/۰۰۰) در شرایط پایدار قرار دارند. و شاخص های ارزش‌های فرهنگی و تاریخی با میانگین (۲/۹۳) و سطح معنی‌داری (۰/۰۰۰) و خاطره و تصویر ذهنی قوی با میانگین (۲/۹۲) و سطح معنی‌داری (۰/۱۲۴) در شرایط تاحدی پایدار قرار دارند. همچنین اکثر شاخص ها در شرایط ناپایدار قرار دارند و شاخص ترکیبی (مولفه‌ی فرهنگی-اجتماعی) در شرایط ناپایدار قرار دارد.

جدول ۹-آزمون تی تک‌نمونه‌ای مولفه‌ی فرهنگی - اجتماعی.

ارزیابی شاخص	Test Value = 3					گویه‌ها	رتبه	
	فاصله اطمینان ۰/۹۵		اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری	میانگین			مقدار تی
	حدپایین	حدبالا						
تاحدی پایدار	۰/۱۵۱	-۰/۷۵۱	-۰/۳۰۰	۰/۰۰۰	۲/۹۳	-۱/۴۲	ارزش‌های فرهنگی- تاریخی	
ناپایدار	-۰/۳۷۹	-۱/۲۲	-۰/۸۰۰	۰/۰۰۱	۲/۲۰	-۳/۸۹	نمادها، المان‌ها، نشانه‌ها و عناصر شاخص	

فرهنگی - اجتماعی

پایدار	۰/۰۰۹	۰/۹۲۳	۰/۴۶۶	۰/۰۰۰	۳/۲۰	۴/۹۹	احساس دل بستگی
تا حدی پایدار	۰/۱۶۲	-۰/۰۷۴	۰/۰۴۵	۰/۱۲۴	۲/۹۲	-۰/۵۹۸	خاطره و تصویر ذهنی قوی
ناپایدار	-۰/۷۱۵	-۱/۳۵	-۱/۰۳	۰/۰۰۰	۱/۹۶	-۶/۶۵	جهت یابی
ناپایدار	-۰/۴۴۰	-۱/۰۲	-۰/۷۳۳	۰/۰۰۰	۲/۲۶	-۵/۱۱۷	حضور پذیری اقشار مختلف اجتماعی و تعاملات اجتماعی
ناپایدار	-۰/۵۱۵	-۰/۹۵۱	-۰/۷۳۳	۰/۰۰۰	۲/۲۶	-۶/۸۸	امنیت
پایدار	۰/۴۶۱	۱/۰۷	۰/۷۶۶	۰/۰۰۰	۳/۰۷	۳/۳۵	محیط آشنا و خاطرانگیز
ناپایدار	-۰/۱۷۱	-۰/۶۷۴	-۰/۲۴۰	۰/۰۴۶	۲/۶۰	-۲/۰۸	ترکیبی

برای آزمون معناداری رابطه بین میزان میانگین فرهنگی-اجتماعی و میزان میانگین منظر شهری نیز از تکنیک آماري پیرسون استفاده شد، همان گونه که در نتایج جدول (۱۰) مشاهده می شود میزان میانگین بعد فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری (۲/۳۷) و میزان میانگین منظر پایدار (۲/۷۴) است. میزان ضریب پیرسون ($r = 0.955$) می باشد که مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می باشد، یعنی با افزایش میزان میانگین مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می یابد، با توجه به سطح معنی داری ($Sig = 0.000$) که کمتر از ۰/۰۵ می باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می شود. در واقع با تحقق اهداف بعد فرهنگی- اجتماعی مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می شود.

جدول ۱۰- رابطه ی بین میزان میانگین عملکردی-زیباشناختی مبلمان شهری و میزان میانگین منظر

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب پیرسون	سطح معنی داری
فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری	۲/۳۷	۰/۷۱۴	۰/۹۵۵**	۰/۰۰۰
منظر پایدار	۲/۷۴	۰/۶۰۳		

مؤلفه کالبدی

با توجه به جدول (۱۱) نتایج نشان داده است که از میان شاخص ها تنها شاخص هماهنگی با بافت سنتی و تاریخی با میانگین (۳/۴۴) و سطح معنی داری (۰/۰۰۵) در شرایط پایدار قرار دارد. و شاخص های هماهنگی با اقلیم با میانگین (۲/۹۱) و سطح معنی داری (۰/۰۰۰) و مواد و مصالح مناسب و بادوام با میانگین (۲/۹۰) و سطح معنی داری (۰/۰۰۵) در شرایط تاحدی پایدار قرار دارند. و همچنین سایر شاخص ها و شاخص ترکیبی در شرایط ناپایدار قرار دارند. نتایج جداول فوق نشان داده است برای دستیابی به یک منظر مناسب و پایدار در محور چهارباغ توجه بیشتر به مؤلفه ی ذکر شده با ابعاد آنها ضروری است.

جدول ۱۱- آزمون تی تک نمونه ای مؤلفه ی کالبدی

ارزیابی شاخص	Test Value = 3					گویه ها	رتبه ی میانگین
	فاصله اطمینان ۰/۹۵	حد پایین	اختلاف میانگین	سطح معنی داری	میانگین		
ناپایدار	-۰/۲۴۳	-۰/۸۲۳	-۰/۵۳۳	۰/۰۰۱	۲/۴۶	-۳/۷۶	بهره گیری از عناصر طبیعی
پایدار	۰/۱۴۴	۰/۷۲۲	۰/۴۳۳	۰/۰۰۵	۳/۴۴	۳/۰۶	هماهنگی با بافت سنتی و تاریخی

هماهنگی با اقلیم	-۴/۰۱	۲/۹۱	۰/۰۰۰	-۰/۵۶۶	-۰/۸۵۵	۰/۲۷۷	تاحدی پایدار
مواد و مصالح مناسب و بادوام	-۳/۰۴	۲/۹۰	۰/۰۰۵	-۰/۵۰۰	-۰/۸۳۶	۰/۱۶۳	تاحدی پایدار
سازگاری با اصول ارگونومی	-۴/۰۳	۲/۴۰	۰/۰۰۰	-۰/۶۰۰	-۰/۹۰۳	-۰/۲۹۶	ناپایدار
تعداد و تراکم	-۴/۸۲	۲/۳۶	۰/۰۰۰	-۰/۷۰۰	-۰/۹۹۶	-۰/۴۰۳	ناپایدار
مکان یابی	-۵۰/۴۳	۲/۳۰	۰/۰۰۰	-۰/۵۶۶	-۰/۷۷۹	-۰/۳۵۳	ناپایدار
ترکیبی	-۵/۵۱	۲/۶۸	۰/۰۰۰	-۰/۳۸۸	-۰/۵۲۷	-۰/۲۴۹	ناپایدار
ترکیبی کل	-۸/۹۵	۲/۵۲	۰/۰۰۰	-۰/۴۷۹	-۰/۵۸۴	-۰/۳۷۴	ناپایدار

با استفاده از تکنیک پیرسون به منظور آزمون معناداری رابطه بین میزان میانگین کالبدی مبلمان شهری و منظر شهری، نتایج نشان داد که میزان میانگین بعد کالبدی مبلمان شهری (۲/۴۳) و میزان میانگین منظر پایدار (۲/۷۴) است. میزان ضریب پیرسون ($r=0.945$) می باشد که مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می باشد، یعنی با افزایش میزان میانگین مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می یابد، با توجه به سطح معنی داری ($Sig=0.000$) که کمتر از 0.05 می باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می شود. در واقع با تحقق اهداف بعد کالبدی مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می شود.

جدول ۱۲- رابطه‌ی بین میزان میانگین کالبدی مبلمان شهری و میزان میانگین منظر شهری مناسب و

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب پیرسون	سطح معنی داری
کالبدی مبلمان شهری	۲/۳۷	۰/۷۱۴	۰/۹۴۵**	۰/۰۰۰
منظر پایدار	۲/۷۴	۰/۶۰۳		

یافته های حاصل از تحلیل ها و آزمون T و همبستگی پیرسون، حاکی از آنست که بین مؤلفه ها و شاخص های مبلمان شهری و ارتقاء منظر شهری رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین می توان با برطرف کردن نقاط ضعف و جلوگیری از تهدید مؤلفه هایی که در حالت ناپایدار یا تا حدی پایدار قرار دارند و تقویت و استفاده از مؤلفه هایی که پایدار هستند، به منظر شهری مناسب و مطلوب در این محور دست یافت.

چشم انداز آینده منظر شهری اصفهان

منظر شهری شهر اصفهان، متشکل از مؤلفه های کالبدی- عملکردی، زیباشناختی و معنایی- مکانی منظر است و از نحوه ترکیب محیط انسان ساخت با محیط طبیعی بر اساس فعالیت های انسانی حاصل می شود، که از طریق انطباق نیازهای ارگونومیک، شخصیتی، اجتماعی و فرهنگی مردم در یک شهر ویژه و بهره گیری از کلیه ی ابزارهای محیطی «فرم، عملکرد و معنا»، می تواند تجربیات حسی، ادراکی و شناختی لذت بخش برای ساکنان شهر فراهم آورده و مجموع سطوح «حسی، فرمال و نمادین» در یک تجربه زیبایی شناختی با محوریت انسان و عابریاده، به لذت زیبایی شناختی ختم می شود. نهایتاً منظر شهری اصفهان به عنوان پدیده ای عینی-ذهنی، با ارتقای سرزندگی، افزایش تعاملات اجتماعی و القای حس مکان در فضای ادغام شده پیاده، دوچرخه و سواره به عنوان فضای اشتراکی شهر پیاده مدار، دموکراتیک و زیست پذیر مطرح می شود. ساماندهی اغتشاشات بصری حاصل از اجرای پروژه مترو به خصوص در جداره های شهر به شیوه ای سنتی که تداعی شهر تاریخی - گردشگری است همچنین بازنده سازی و ارتقاء کیفی لبه های شهری از جمله مادی ها اصفهان را به لحاظ بصری زیبا و به مکانی به یاد ماندنی تبدیل کرده است.

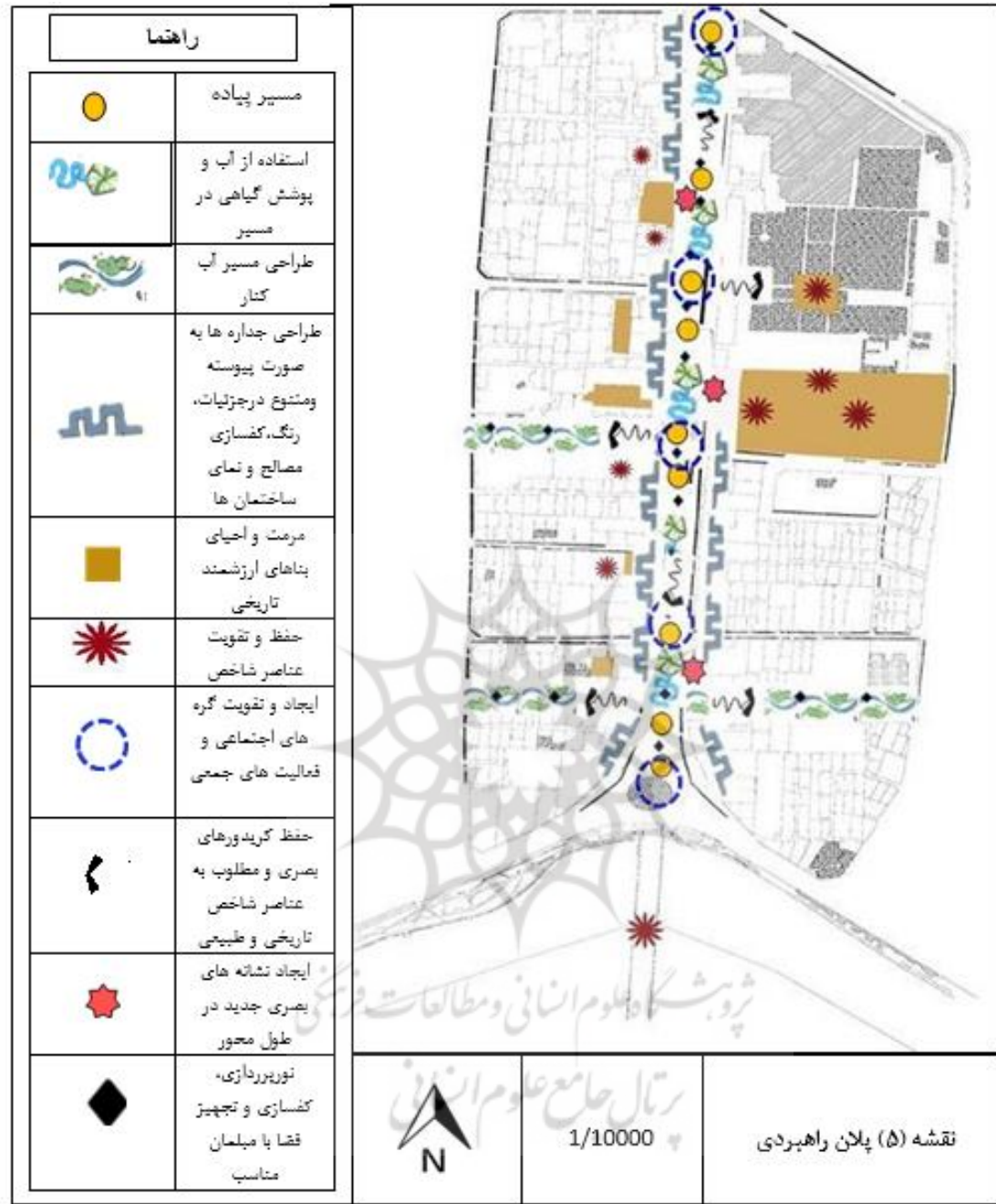
نتیجه گیری و پیشنهادات

نتایج این پژوهش که حاصل مشاهدات و مطالعات میدانی با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه با خبرگان و مردم شهر اصفهان است، نشان می‌دهد که ۸۵ / ۹ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مولفه‌های عملکردی-زیبایی شناختی مبلمان شهری بر منظر شهری، ۷۴ / ۵ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مولفه‌های فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری بر منظر شهری و ۶۳ / ۲ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مولفه‌های کالبدی مبلمان شهری بر منظر شهری دخیل دانسته‌اند. فرضیه تأثیر مبلمان شهری بر منظر شهری مناسب و پایدار که در این پژوهش مورد آزمون قرار گرفت و در تکمیل تحقیقات پیشین (حکمت نیا و همکاران ۱۴۰۰، تاجفر و همکاران ۱۳۹۹) به اثبات رسید. این بدین معناست که توسعه و مکان‌یابی مناسب مبلمان شهری، زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری را به دنبال دارد، توجه به تناسبات و یکپارچگی مبلمان از بعد زیبا شناختی، از ضروریات طراحی مبلمان شهری است مبلمان شهری جزء مهمی از ساختار یک شهر و قسم عمده‌ای از عناصر تشکیل دهنده‌ی منظر است و مانند دیگر عناصر تشکیل دهنده‌ی یک شهر بخشی از ارزش‌های زیبا شناختی و عناصر مرتبط با هویت آن محسوب می‌شود. بنابراین در زیباسازی، هماهنگی، نظم و آسایش روانی افراد یک شهر یا یک خیابان نقش به‌سزایی دارد. در بررسی تأثیر مولفه‌های عملکردی-زیبا شناختی مبلمان شهری نتایج به دست آمده از این پژوهش بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است که مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می‌دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می‌باشد، یعنی با افزایش میزان میانگین مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می‌یابد، با توجه به سطح معنی‌داری (Sig= 0.000) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می‌شود. در واقع با تحقق اهداف عملکردی-زیبا شناختی مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می‌شود. تنوع در مبلمان شهری در چند بعد صورت می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین ابعاد آن، بعد "عملکردی" است که کارکرد مبلمان شهری را مشخص می‌نماید و برای پاسخ به نیازهای گوناگون در فضای شهری طراحی و تولید می‌شوند. طبق بررسی‌ها انجام گرفته در محور چهارباغ از بین مولفه‌های این بعد پاسخگویی به نیاز اقشار و گروه‌های مختلف، وحدت و یکپارچگی، دسترسی و همخوانی و رنگ سطح معناداری بیشتر و در حالت پایدارتری نسبت به بقیه قرار دارند. هم‌سویی نتایج این پژوهش نیز پژوهش‌های پیشین (لیتل و وود ۲۰۰۹، ریچمپایاند و همکاران ۲۰۱۹، شرفی و همکاران ۱۳۹۷) آشکار است. در مورد تأثیر مولفه‌های فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری بر منظر شهری نتایج مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می‌دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می‌باشد، یعنی با افزایش میزان میانگین مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می‌یابد، با توجه به سطح معنی‌داری (Sig= 0.000) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می‌شود. در واقع با تحقق اهداف بعد فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می‌شود. پژوهش‌های پیشین (لاخر ۲۰۰۸؛ هلن دالاس و میشل لیتل وود ۲۰۰۹؛ پراوان و همکاران ۲۰۱۹) تا حدی با نتایج پژوهش در برخی از مولفه‌های فرهنگی-اجتماعی مبلمان شهری همسو می‌باشد. در پژوهش حاضر از میان مولفه‌های فرهنگی-اجتماعی احساس دلبستگی با محیط آشنا و خاطره‌انگیز شرایط بهتری نسبت به سایر گویه‌ها دارند و همچنین گویه‌های ارزش‌های فرهنگی-تاریخی و خاطره و تصویر ذهنی قوی در حد متوسط قرار دارند و بقیه گویه‌ها شرایط ضعیفی دارند. هویت مکانی از قبیل زمان، مکان، فرهنگ و مقیاس انسانی از نکات قابل توجه در طراحی، ساخت و مکان‌یابی مبلمان شهری به شمار می‌آیند. در رابطه با تأثیر مولفه‌های کالبدی مبلمان شهری بر منظر شهری نتایج به دست آمده مقدار همبستگی قوی بین دو متغیر را نشان می‌دهد؛ این ضریب مثبت و دارای جهت مستقیم می‌باشد، یعنی با

افزایش میزان میانگین ارتقاء مبلمان شهری، میزان میانگین منظر هم افزایش می‌یابد، با توجه به سطح معنی‌داری (Sig= 0.000) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، این رابطه با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می‌شود. در واقع با تحقق ارتقاء مبلمان شهری، اهداف منظر پایدار نیز محقق می‌شود. هماهنگی با بافت سنتی و تاریخی از وضعیت خوبی برخوردار است. گویه‌های هماهنگی با اقلیم و مواد و مصالح مناسب و بادوام در سطح متوسط قرار دارند و همچنین بقیه گویه‌ها در وضعیت ضعیفی قرار دارند. بعد مهم دیگر در این مقوله بعد شکلی یا فرمی است این بدان معناست که هر مبلمانی در صدد پاسخگویی به نیازی خاص در فضای شهری و به شکل و فرمی مطلوب است. البته مدل‌های گوناگون و مصالح و اندازه‌های متفاوت، توجه به " دوره ی سنی استفاده کنندگان" (کودکان تا سالخوردگان)، "اقلیم مورد نظر" مورد استفاده بودن برای معلولین جسمی و حرکتی و مسائلی از این دست در طراحی شکل و فرم مبلمان شهری بسیار مهم است. توجه به ملاحظات تجسمی و ظاهری در طراحی مبلمان شهری نظیر اندازه، رنگ، فرم و بافت، زیبایی و سنخیت ویژه ای را به فضاهای شهری می‌بخشد. همسویی نتایج این پژوهش نیز با پژوهش‌های پیشین (شفیعی ۱۳۹۷؛ آزاد خوانی و طهماسبی کیا ۱۳۹۵) در برخی از مولفه‌های کالبدی روشن است.

پیشنهادات موضعی (پلان راهبردی)

ارائه پیشنهادات موضوعی

جدول ۱۳ - ارائه ی پیشنهادات به منظور ارتقای منظر شهری با تأکید بر مبلمان شهری محور چهارباغ

پیشنهادها	ابعاد	
<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد وحدت و یکپارچگی در ساخت و سازهای جدید بافت به کمک مصالح، رنگ، فرم و ... • تقویت دیدها و کریدورهای اصلی دید از گذرهای بافت به خیابان چهارباغ • استفاده از مبلمان شهری مناسب (از جمله: نیمکت، آبنما، تندیس، مجسمه و ...) در طول خیابان چهارباغ • تمایز و شاخص کردن ورودی‌های اصلی حوزه جهت ارتقاء خوانایی • توجه به مقیاس انسانی در طراحی بدنه‌ها و مبلمان شهری محور • سکانس بندی محور چهارباغ با استفاده از ایجاد دید به نشانه‌های موجود و پیشنهادی، استفاده از رنگ‌ها و فرم‌های متناسب با بافت سنتی و تاریخی محور و کاربری‌های متفاوت • احیای بدنه قدیمی خیابان چهارباغ و الگوبرداری از فرم‌ها و جزئیات آن در ساخت و سازهای جدید لبه ی خیابان • خاکی فضای مطلوب و دلنشین با ایجاد سایه روشن‌های متناسب دید انسان و ایجاد جلوه‌های بصری • مکان یابی مبلمان با توجه به نرخ تردد و ازدحام • ایجاد هماهنگی و افزایش تناسب بصری در خیابان با استفاده از مبلمان همخوان (رنگ، مصالح و ..) • - بهبود کیفیت سنگ فرش خیابان. توجه به جوی‌های دو طرف خیابان و بهداشت آن، ساخت پل‌ها و رمپ‌های مخصوص افراد پیاده جهت سهولت حرکت و افزایش ایمنی فضا • حذف کاربری‌های ناسازگار و بد منظر با هویت تاریخی خیابان • جلوگیری از پارک موتورسیکلت در محور میانی خیابان • تبدیل خیابان چهارباغ به محور تاریخی-گردشگری کاملاً پیاده، با برچیدن معابر سواره یا حداقل محدود کردن سواره به وسایل نقلیه عمومی مانند منوریل، تراموا، اتوبوس. • ایجاد تنوع در کاربری‌های اراضی اطراف خیابان چهارباغ، با اولویت کاربری‌های فرهنگی، گردشگری و تفریحی. • حفظ، احیا و مرمت تمامی ابنیه تاریخی اطراف محور چهارباغ و دادن کاربری‌های فرهنگی و گردشگری به آن‌ها در جهت احیای هویت تاریخی خیابان. • حفظ و احیای منظر و سیمای تاریخی جداره خیابان و بازسازی بخش‌های تخریب شده 	<p style="text-align: center;">مؤلفه عملکردی- زیباشناختی</p>	ارائه ی پیشنهادات به منظور ارتقای منظر شهری با تأکید بر مبلمان شهری محور چهارباغ
<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد شبکه ای سلسله مراتبی از فضاهای همگانی و برقراری ارتباط بین آن‌ها از مقیاس کلان تا خرد • ایجاد فضای همگانی و گشایش فضایی در مقابل کاربری‌های خاص مانند کاخ هشت بهشت • ارتقاء کیفیت مبلمان شهری محور چهارباغ برای پاسخگویی به گروه‌های سنی و فعالیت‌های مختلف • ممانعت از ایجاد جداره صلب در فضاهای همگانی و افزایش نظارت اجتماعی • ایجاد مکان‌هایی مناسب جهت تشویق و انجام فعالیت‌های موسمی، آئینی و غیر رسمی در برخی از نقاط محور به عنوان یک مسیر کاملاً پیاده محور • محدود سازی و در بسیاری مواقع حذف وسایل شخصی و الویت دهی به عابر پیاده در محور • جلوگیری از ایجاد کنج‌های تاریک، نا امن و فضاهای رها شده • تقویت کاربری‌های فعال و حذف کاربری‌های ناسازگار با حضور مردم از لبه ی خیابان • افزایش سطح فضای سبز و استفاده از پوشش گیاهی مناسب جهت آسایش اقلیمی مناسب در مکان‌های حضور جمعی • ارتقاء خاطره انگیزی از طریق کف سازی، بدنه سازی، محوطه آرایبی مطلوب، مبلمان خلاق و جذاب • طراحی و تقویت نشانه‌ها و افزایش نمادها و المان‌ها به منظور تقویت حس جهت یابی و افزایش خوانایی بافت • تعبیه آب نما در آفتاب جهت بهره بردن از ویژگی درخشندگی آب • حفظ و بهبود آسایش اقلیمی خیابان چهارباغ از طریق استفاده از مصالح مناسب در طراحی مبلمان و حفاظت از پوشش گیاهی موجود و تقویت آن 	<p style="text-align: center;">مؤلفه فرهنگی- اجتماعی</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • افزایش ایمنی و امنیت فضا برای حضور گروه‌های اجتماعی مختلف به ویژه زنان با استفاده از تدابیری همچون نورپردازی مناسب، مبلمان شهری مطلوب و ... • کیفیت بخشی به رنگ و نورپردازی در خیابان چهارباغ برای افزایش سرزندگی. (چراغ‌ها و پایه‌های روشنایی بهتر است از نوع پر استحکام باشند در فاصله ی بالا نصب شوند تا شعاع وسیع تری را روشن کنند. 		
<ul style="list-style-type: none"> • الویت بخشی به نوسازی بناها و بناهای مخروبه و متروکه • استقرار کاربری‌های خدماتی با پشتیبانی ویژه از فعالیت‌های گردشگری • استقرار مبلمان متناسب با حرکت پیاده و جذب افراد جهت حضور و فعالیت در محور • الهام از عناصر هویتی معماری بومی در طراحی جزئیات فرم کالبدی و طرح‌های پیشنهادی • تقویت حس مکان و بهره گیری از مصالح بوم آورد و سازگار با اقلیم • به کار گیری مصالح با قابلیت فشرده شدن در کف سازی (مانند آجر، سنگ فشرده، ماسه سنگ و ...) • تعبیه عناصر شهری در سایه درختان جهت در امان ماندن از تابش آفتاب و بارش باران • کنترل نظام ارتفاعی با توجه به موقعیت تاریخی محدوده • ایجاد و تقویت نقش عناصر ساختار اصلی فضایی محدوده • کیفیت بخشی به محل تقاطع زاینده رود و ماد یها با محور چهارباغ و احیای شکل تاریخی و نحوه تقاطع آن‌ها • احیای جریان آب، نهرها، حوض‌های تاریخی خیابان چهارباغ از طریق مطالعه مستندات تاریخی. • حفظ و نگهداری و کیفیت بخشی بیشتر فضای سبز و درختان چنار قدیمی و احیای سیمای تاریخی - طبیعی چهارباغ • کنترل فرم، نما و مصالح در ساخت و سازهای حاشیه چهارباغ در راستای حفظ سیما و منظر تاریخی آن. • افزایش کیفیت عالیم، مبلمان و المان‌های شهری. (پیشنهاد طراحی همسان برخی از مبلمان شهری در این محورها: پایه چراغ، پایه تابلوی راهنما، جزئیات نیمکت‌ها و گلدان‌ها؛ همچنین درست تر است که از تنوع سبک‌های کاربرد رنگ‌های ناهمگونگ و مصالح و مواد اولیه گوناگون پرهیز کرد. استفاده از مصالح، رنگ و بافت‌های قدیمی که با محیط هم نشینی داشته باشند بر انواع جدید ترجیح دارند. 	<p style="text-align: center;">مؤلفه کالبدی</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed;">ارائه ی پیشنهادات به منظور نقای منظر شهری با تاکید بر مبلمان شهری</p>

منابع

- آتشین بار، محمد (۱۳۸۸). تداوم هویت در منظر شهری. مجله باغ نظر، ش ۱۲، صص ۴۵-۵۵.
- آزادخانی، پاکزاد و طهماسبی کیا، زهرا، ۱۳۹۳، بررسی نقش و کیفیت مبلمان شهری بر رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه)، دومین کنگره بین المللی سازه، معماری و توسعه شهری، تبریز، آگشته، سعید (۱۳۷۹). جدول، عنصر ممتد شهرداری. مجله شهرداری، ۲(۳)، صص ۸۲-۷۹.
- بحرینی، سید حسین (۱۳۸۸). تحلیل مبانی نظری طراحی شهری معاصر. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- بکری زاده، حکیم و عبدالحسینی، امیر و الماسی امیر (۱۳۸۹). تحلیل فضای مبلمان شهری محدوده مرکزی شهر ایلام. فصلنامه فرهنگی پژوهشی، ش ۲۹ و ۲۸، صص ۶۲-۳۷.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۶). راهنمای طراحی فضاهای شهری در ایران، وزارت مسکن و شهرسازی، انتشارات شهید بهشتی.
- تاجفر، ناصر و نگهدار پنیروانی، لیلا و احمدی، هادی، (۱۳۹۹)، بررسی عملکرد مبلمان شهری در فضاهای شهری، هفتمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری و ششمین نمایشگاه تخصصی انبوه سازان مسکن و ساختمان استان تهران، تهران.
- حبیب، فرح (۱۳۸۵). کندوکاوی در معنای شکل شهر، فصلنامه هنرهای زیبا، (۲۵)، ۱۴-۵.
- دالاس، هلن، میشل لیتل وود (۱۳۸۷)، محوطه سازی، مترجم: ثمر ترابی کرمانشاه، تهران، تهران، انتشارات یزدا
- زنگی آبادی، علی، نازنین تبریزی (۱۳۸۴)، طراحی و برنامه ریزی مبلمان شهری، مشهد، انتشارات شریعه توس.
- سعید نیا، احمد (۱۳۸۳). طراحی فضاها و مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، جلد دوازدهم

شجاعی و ند بهمن، روستایی شهریور (۱۳۹۹)، مفهوم فضا و تحدید آن در مطالعات منظر شهری تصویرپذیر: از ماهیت و هستی‌شناسی تا کاربرد آن. فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده؛ ۱ (۴): ۲۳-۴۰

شرفی، فاطمه و نژادحسین، سیدمحمد و چاوشی، سیدامیر و نجفی، حسین (۱۳۹۸)، جایگاه و نقش مبلمان شهری در هویت بخشی به سیمای منظر شهری و نیاز شهروندان، ششمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری و پنجمین نمایشگاه تخصصی انبوه سازان مسکن و ساختمان استان تهران، تهران.

شفیعی سرارودی، محمد (۱۳۹۷)، راهنمای طراحی مبلمان شهری در جهت توسعه پایدار گردشگری نمونه موردی: محله جلفای اصفهان، هشتمین کنفرانس بین‌المللی توسعه پایدار، عمران و بازآفرینی شهری، قم.

فیضی، محسن و اسد پور، علی (۱۳۹۳)، فرآیند بازآفرینی منظر میدانی شهر تهران با هدف ارتقای تعاملات اجتماعی شهروندان. فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات شهری، ش ۷، صص ۱۴-۳.

کالن، گوردون (۱۳۸۷). گزیده منظر شهری، ترجمه منوچهر طیبیان، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.

کلانتری حسین، انصافیان پیام، و فتح‌اللهی ته‌مین، (۱۳۹۰). مبلمان شهری: نگرشی نو بر تجهیز فضاهای شهری توسط مبلمان شهری. انتشارات مرکز مطالعات شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاری‌های کشور. ۱۹۰ ص.

کلانتری، حسین، هانیه اخوت (۱۳۹۴)، برنامه ریزی منظر شهری، تهران، چاپ دوم، انتشارات جهاد دانشگاهی پژوهشکده فرهنگ، هنر، معماری. ۳۹۱ ص

گلکار، کورش، (۱۳۸۵). «مفهوم منظر شهری». مجله آبادی، ش ۵۳، صص ۴۷-۴۱.

لاخر هرمان، (۱۳۸۸)، اصول برنامه ریزی و طراحی تردد پیاده و دوچرخه مترجم: فریدون قریب، دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ محل نشر تهران

مرتضایی سید رضا، (۱۳۸۱). رهیافت‌هایی در طراحی مبلمان شهری، انتشارات وزارت کشور، مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری. ۱۹۶ ص.

مرتضایی، سید رضا (۱۳۸۹). طراحی مبلمان برای خیابان، ماهنامه شهرداری‌ها، شماره ۱۷. صص ۴۸-۵۴.

مرتضایی، سیدرضا و بهشتی، سیدحامدو دامی‌رو، آذین السادات و کامیاب، جمال (۱۳۹۳). تاریخچه مبلمان شهری. انتشارات: هنر معماری قرن، ۶۱ ص.

موره، زان پیر (۱۳۷۳). فضاهای شهری، طراحی، اجرا، مدیریت. ترجمه حسین رضایی، اداره کل روابط عمومی و بین‌المللی شهرداری تهران، تهران.

مهتدی، علیرضا و شهبازی، مه تیام، (۱۳۹۶)، تاثیر مبلمان شهری بر منظر شهری، اولین کنفرانس بین‌المللی منظر راه‌های شهری و برون شهری با رویکرد بومی سازی، تهران.

مهدی خانی، حسن، (۱۳۹۹)، نقش مبلمان در زیبایی و سیمای بصری شهری در راستای توسعه پایدار، هفتمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری و ششمین نمایشگاه تخصصی انبوه سازان مسکن و ساختمان استان تهران، تهران.

نقی زاده، محمد (۱۳۹۵). تحلیل و طراحی فضای شهری (مبانی، تعاریف، معیارها، شیوه‌ها). چاپ سوم. انتشارات: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی. ۴۱۴ ص.

نگارستان، فرزین و تیموری، محمد و آتشین بار، محمد (۱۳۸۹). «تئوری منظر. رویکردی بر تداوم هویت در روند نوسازی شهری». مجله باغ نظر، ش ۱۴، صص ۶۸-۵۹.

Cullen G. (2008) Selected Urban Landscape, Translated by Manouchehr Tabibian, Tehran University Press, Tehran.

Gavrilidis, A. A., Ciocănea, C. M., Niță, M. R., Onose, D. A., & Năstase, I. I. (2016). Urban landscape quality index—planning tool for evaluating urban landscapes and improving the quality of life Procedia Environmental Sciences, 32, 155-167.

- Lynch K, Hack, G. Site Planning; MIT, Cambridge, Mass, (1997).
- Marta Jiménez Lamsfus; Marina Puyuelo Cazorla; Lola Merino Sanjuán. (2014). *Urban furniture for Smartcity* Journal of IEEE: 765-803.
- Specter ,D ,(1974). URBAN Spase New York graphic socity. New York.
- Prvanov S ,(2020)Geometry, Ergonomic, Digital Design and Production of Furniture for Public Spaces Research Studies of Street Furniture Design in Urban Areas: the American university of Kurdistan.
- Swaffield,S,(2009). Landscape As A Way Of Knowing The World. In: HARVEY, S., FIELDHOUSE, KEN, HOPKINS, JOHN (Ed.) *The Cultured Landscape; Designing The Environment In The 21st Century*. Routledge.

